

Продовження табл.

Всього:	8	288	120	80	24	16	168	
4	Консультація з розділу щодо питань безпеки праці у дипломних проектах (роботах) З розрахунку одна година на студента	З розрахунку одна година на студента						

**АНАЛІЗ ШВЕЙЦАРСЬКОГО ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ДО ТОТАЛЬНОГО
ОПОРУ АГРЕСОРУ СТОСОВНО СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ 2014-2015 Р.
У КОНТЕКСТІ ОНОВЛЕННЯ КУРСІВ "ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ" ТА "БЕЗПЕКА
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ"**

**ANALYZE SWITZERLAND EXPERIENCE PREPARATION AGGRESSOR TOTAL
RESISTANCE APPLICATION SITUATION IN UKRAINE 2014-2015 AT CONTEXT
RENOVATION COURSE "CIVILIAN PROTECTION" AND "SAFETY OF LIVING"**

Є.В Ящерицин (SSL-C)

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Анотація. Проведено аналіз швейцарського досвіду опору агресії та приведені рекомендації щодо реалізації його в Україні.

Ключові слова: війна, опір, загибель, репресії.

Аннотация. Проведено анализ швейцарского опыта сопротивления агрессии и приведены рекомендации по реализации его в Украине.

Ключевые слова: война, сопротивление, гибель, репрессии.

Abstract. Analyze Switzerland experience resistance aggression executed and introduction by realization his in Ukraine given.

Key words: war, resistance, ruin, repression.

Вступ. Під час військових конфліктів найбільших втрат зазнає цивільне населення, під час Другої світової війни загинули десятки мільйонів мирних громадян з обох боків конфлікту. Слід зазначити, що мирні люди гинуть не тільки під час відкритого військового протистояння, основний нищівний удар наноситься по них агресором вже після розгрому чи відходу частин регулярної армії. Це можуть бути

масові розстріли заручників, депортації, етнічні чистки, створення умов для штучного голоду та інше. Спробою відповісти на болоче для кожного українця запитання, що робити у разі окупації рідного краю, враховуючи досвід Швейцарії, і є ця доповідь.

Актуальність. Російсько-українська війна 2014-2015 р. поставила перед фахівцями у галузі "Безпека життєдіяльності" та "Цивільний захист" цілу низку запитань, на які зараз ще немає остаточних відповідей. Сутність їх лежить у визначенні стратегії поведінки цивільного населення, яке залишилось на окупованій території, в умовах гібридної війни, нав'язаної нашій країні Російською Федерацією. Власне цих стратегій може бути кілька, проте вони зводяться до двох: лояльність до нової окупаційної влади або боротьбу за незалежність та територіальну цілісність слід продовжувати у новій формі і всіма можливими засобами. Обираючи свій шлях, слід пам'ятати, що ворог пощади не знатиме. Йому все одно, чи річ іде про життя однієї людини, чи тисяч або навіть мільйонів, якщо того вимагатиме мета, вони будуть знищені без жалю і вагань. На полонених солдатів чекають тортури, примусові роботи або смерть. Аналогічна доля приготована для вчителів, науковців, службовців, священників, підприємців та людей інших професій. Досвід недавньої історії України вчить, що фізичне знищення переможених у той чи інший спосіб є неминучим. Так, після поразки української революції 1917-1921 р. більшість її учасників були знищені на території Радянської України, (або померли у концентраційних таборах на півночі Росії) політичними репресіями ще до початку 40-х років. Достеменно відомо, що одразу після приходу до влади більшовиків були взяті під особливий нагляд усі, хто коли-небудь читав або ж просто тримав у руках книги Грушевського, Винниченка, хто брав участь у театральних виставах сільських театрів тощо[1]. Показово, що під ярликом "українських буржуазних націоналістів" були знищені і союзники російських більшовиків на Україні, як українські комуністи(УКП), так і партії боротьбистів, незалежників. Особливо жорстоке покарання було покладено на весь наш народ у вигляді голодомору-геноциду 1932-33 років. Іншим суворим випробуванням українського народу була Друга світова війна, під час якої загинуло 7 млн. радянських мирних жителів, на примусові роботи з території України було вивезено 2,2 млн. людей(з них половина – жінки). Після завершення війни у світі було утворено два ворогуючих військово-політичних блока(НАТО та ОВД), які почали інтенсивно готуватись до III світової війни. В цих умовах керівництву країн Західної Європи було зрозуміло, що у випадку військового конфлікту частина з них може виявитись окупованою. Тому було проаналізовано тогочасний світовий досвід ведення малої

війни та цивільного руху опору та розроблено відповідні інструкції . Однією із них є книга майора швейцарської армії Ганса фон Даха (1927-2003)"Тотальний опір"[2, 3], перше видання якої вийшло у 1957 році, вона легітимізує партизанську війну, перетворюючи її у ефективний оборонний інструмент нації. Вочевидь, автору вдалось вдало обробити великий матеріал, який включав у тому числі відомості щодо положення робітників, селян, інтелігенції , духовенства у СРСР, методів впровадження комуністичної ідеології в маси, колективізацію та інше. Спираючись на ці дані ним було дано відповіді та розроблено рекомендації щодо дій цивільного населення у протидії агресору. Сам автор у передмові зазначає , "що публічно висловлена воля до опору, опору до кінця є одним із тих засобів захисту, які агресор, зважуючи всі "за" і "проти" запланованої операції "Швейцарія", враховуватиме, оцінюючи її можливі наслідки"[2]. Вірогідно, що певні методики існували і раніше, що було причиною того, що вона не була окупована під час I та II Світових воєн. У часи СРСР це пояснювалось її статусом нейтральної країни, хоча сам по собі цей статус не вберіг інші нейтральні країни Європи від підкорення їх фашистами(напр. Норвегію). Проте відомо про операцію "Таненбаум", розроблену німецьким та італійським командуванням, яка не була реалізована, у тому числі, з огляду на здатність швейцарської армії завдати серйозних втрат агресору"[2].

У СРСР до початку 30-х років було враховано досвід I Світової та громадянської воєн, проводилась підготовка до диверсійно-партизанських дій на своїй території у випадку збройного нападу на країну. Проте згодом у керівництві держави перемогли прибічники блискавичної війни на території противника і після поразок Червоної армії на початку війни з Німеччиною підпільницько - партизанський рух на окупованих територіях прийшлося організувати майже "з нуля". Це у багатьох випадках приводило до розгрому груп підпільників та партизанів(напр. у м. Харків).

Спираючись на проведений вище аналіз можна зробити висновок про необхідність отримання громадянами знань та навичок поведінки на тимчасово окупованій території. Ця інформація може навіть стати застереженням агресору від зазіхань на територіальну цілісність України, бо розуміючи, що навіть знищивши регулярну армію він безнадійно зав'язне у малій(партизанській) війні (таблиця) [3].

**Тривалість малої (партизанської) та великої (війни регулярної армії)
у II Світовій війні 1939-1945 р.**

Країна	Тривалість великої, регулярної війни на території країни	Тривалість малої війни після окупації
Польща	1 місяць	5 років
Данія	Не було	5 років
Норвегія	7 тижнів	5 років
Бельгія	2 тижні	4 роки
Голландія	1 тиждень	4 роки
Франція	7 тижнів	4 роки
Югославія	12 днів	4 роки
Греція	12 днів	4 роки
СРСР(радянські партизани)	Більше 3 років	Більше 3 років

Події 2014 року лютого – березня, коли АР Крим було анексовано Росією майже без єдиного пострілу, шокували українське суспільство. З різних причин організованого опору агресору(крім кількох випадків) у Криму практично не було не тільки з боку силових структур, але і з боку громадян. Проте спроба провести анексію південно - східної частини України утворивши "Новоросію" зазнала поразки. В тому числі і через дії небайдужих патріотичних громадян, які утворили добровольчі батальйони, які поруч з силовими структурами не тільки зупинили агресора, але і визволили від нього значну територію. Звичайно, опір агресору був би більш ефективнішим, якщо б патріотичні громадяни знали як діяти у цих умовах. Постає питання, яким чином навчити їх діяти в умовах окупації? Уряд Швейцарської конфедерації відповів на нього таким чином: видав[2, 3]за державний кошт та розіслав у кожную родину. В Україні це можна зробити кількома шляхами. Можна ввести відповідні теми з[2] під час навчання студентів, які навчаються на факультетах військової підготовки офіцерів запасу(слід зазначити, що ця частина книги присвячена організації і веденню малої війни). Проте у них навчається зараз незначний відсоток від усієї маси студентів вищої школи. Більш широку студентську аудиторію можна залучити, якщо ввести до курсів "Цивільний захист" та "Безпека життєдіяльності" нові теми. Такими темами [3] можуть бути такі:"Основи та організація цивільного руху опору"; "Тактика окупаційної влади"; "Тактика руху опору" та інші. У темі : "Основи та організація цивільного руху опору" необхідно розглянути: завдання цивільного руху

опору; проблема колабораціонізму, рекрутування до руху опору, організація та діяльність різних секцій(зв'язку, просвіти і пропаганди, освітню, фінансову, поліційну, диверсійно – саботажну, бойові відділення та ін.; у темі "Тактика окупаційної влади" розглядається: організація окупаційної влади(окупаційні війська, політична поліція тощо); військова адміністрація, самоврядування(грошова реформа, експропріація, знищення фермерів(колективізація), знищення ремесел, тероризування робітників, загальний політичний тиск, проведення виборів, політична поліція, основи терору(мається на увазі терор окупаційної влади), боротьба з церквою, боротьба за молодь та інше.

Висновок. Нинішня війна між Україною та Російською Федерацією є війною світоглядів, а під час такої війни виключити з неї або захистити мирне населення неможливо. Тому його необхідно організувати шляхом вивчення у рамках курсів "Цивільний захист" та "Безпека життєдіяльності" тактиці та техніці опору агресору. Це з одного боку, дозволить зменшити втрати мирних громадян від дій загарбника під час збройного нападу на Україну та, з іншого боку, може бути і певною засторогою від зазіхань на нашу землю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мейс Д. "Ваші мертві вибрали мене..."/ За ред. Л. Івшиної. - К.: ЗАТ "Українська прес-група", 2008.-672 с.
2. Дах, Ганс фон. Тотальний опір: Інструкція з ведення малої війни для кожного. Ч.1. Пер. з німецької Х. Назаркевич; наук. ред. українського вид. О. Фешовець. 2-ге випр. видання. – Львів: Видавництво "Астролябія", 2014.-160 с.
3. Дах, Ганс фон. Тотальний опір: Інструкція з ведення малої війни для кожного. Ч.2. Пер. з німецької Х. Назаркевич; наук. ред. українського вид. О. Фешовець. 2-ге випр. видання. – Львів: Видавництво "Астролябія", 2014.- 224 с.

INTERNATIONAL STUDENTS OLYMPIAD SAFETY AND HEALTH

Viacheslav Berezutskyi¹⁾ (SSL – F, SSL (E) – F)

Gulmira Madieva²⁾ (SSL (E) – E)

¹⁾ *National Technical University of «KhPI», Kharkov, Ukraine*

²⁾ *Kazakh National University. Al-Farabi, Almaty, Kazakhstan*

Abstract. The article presents the results of the international students of Olympiads on disciplines direction of safety of life and human health. The organizers of the International Student